

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการวิจัย

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษาเพราะเป็นหน่วยงานที่เป็นผู้ปฏิบัติ ผลของการศึกษาจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษานั้น ๆ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่ในการเอาใจใส่ดูแล เพื่อให้คณะครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพของครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพ โดยการศึกษาวเคราะห์ระบบต่างๆ ของสถานศึกษาว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้งระบบการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การวิเคราะห์จุดแข็งผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง (แผนพัฒนา กทม. 2540-45)

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษา ในระดับอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย การทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูมีหน้าที่อย่างหลากหลายทั้งในด้านการสอน การสนับสนุนการสอน เช่น งานทะเบียน งานวัดผล งานวิชาการ งาน กิจกรรมนักเรียน งานด้านอาคารสถานที่ งานสัมพันธ์ชุมชน และงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร การบริหารงานบุคคล เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและสำคัญอย่างมาก ถ้าการบริหารไม่มีมาตรการและกระบวนการในการบริหารรวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู เพื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มใจ และปราศจากความกังวลใด ๆ ย่อมมีผลต่อการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างแน่นอน

การบริหารและการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การบริหารราชการและการบริหารประชาชนมีประสิทธิภาพ และได้รับความพึงพอใจ การบริหารและการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมามีข้อจำกัด และปัญหาอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการบริหารราชการ และการให้บริการประชาชน ได้แก่การขาดแคลนอัตรากำลัง ระบบข้อมูลไม่สมบูรณ์ หลักสูตรการศึกษา การจัดการฝึกอบรมขาดคุณภาพการจัดสวัสดิการไม่เพียงพอ การพัฒนาบุคลากรในองค์กร ไม่ตรงกับความต้องการทั้งของบุคลากรเองและหน่วยงานอื่นเนื่องจาก

ความจำกัดในด้านบุคลากร งบประมาณตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินงาน (แผนพัฒนา กทม. 2544 : 70)

จากปัญหาดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ของการบริหารตามที่ คิงส์เบอรี(Kingsbury 1957: 68 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. 2523 : 147) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลว่า พิจารณาในทุกแง่มุมแล้วก็ประจักษ์ว่าการบริหารงานบุคคลเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการบริหาร แต่การที่จะให้ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติ หน้าที่ และส่งผลให้การศึกษาของผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลได้นั้นผู้บริหารจะต้องสร้างขวัญกำลังใจ ให้เป็นที่พอใจของครูเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ความพึงพอใจนั้นก็เป็สิ่งธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการรวมถึงความก้าวหน้า ความมั่นคงปลอดภัย และขวัญกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับ (เมธี ปิณฑานนท์ 2529 : 1 อ้างถึงใน ศรีบงอร นรินทรางกูร ณ อุทธยา. 2539 : 3) ที่กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของงานหลักข้างต้น บุคลากรเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานใดๆ บุคลากรจะเป็นเครื่องชี้ว่าจุดมุ่งหมายของระบบการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เพียงใด ดังนั้นความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนับได้ว่ามีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานและเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรจะนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์ และปรับปรุงพัฒนาบุคลากร เพราะความพึงพอใจนับได้ว่าเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ขององค์การ ซึ่งการที่บุคคลจะรู้สึกพอใจในงานที่ทำก็ต่อเมื่องานนั้นได้รับประโยชน์ตอบแทน ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ โดยผลของการจูงใจให้มนุษย์ทำงานนั้นออกมาในรูปของ ความพึงพอใจที่คนทำงานได้มากได้เงินมาก และบรรยากาศในสถานที่ทำงานดีจะเป็น การสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้นด้วย ความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อตนมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานนั้นประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในความรู้สึกความสามารถที่ทำได้ด้วยตนเอง และมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ถ้าแต่ละหน่วยงานได้ออกแบบงานให้ผู้ที่ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจในงาน หน่วยงานก็จะได้รับความร่วมมือจากพนักงานมากขึ้น และเต็มใจที่จะร่วมทำงานมากขึ้นด้วย (เสถียร เหลืองอร่าม 2522 : 79 อ้างถึงใน วณิช ฟักขำ. 2543 : 2) และด้วยเหตุเพราะการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปมนุษย์ให้มีคุณภาพ ให้รับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ ซึ่งไม่ได้หมายถึง เฉพาะนักเรียนเท่านั้น แต่รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ที่จะต้องมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เพื่อนำพาตัวเองและนักเรียน ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และเกิดผลดีต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติอย่างแท้จริง (ปิยพงษ์ มณีศรี. 2532: 1) และการปฏิรูปใดๆ ก็ตามจะสัมฤทธิ์ผลไม่ได้หากขาดเสียซึ่งการปฏิรูป “คน” เพราะคนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้เกิดได้ทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลวในเวลาเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การสร้าง ความพึงพอใจในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

เพื่อให้ครูมีความพึงพอใจใน การทำงานจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องทำ เพราะถ้าครูขาดความ พึงพอใจเสียแล้วประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ให้การศึกษาแก่นักเรียนจะเกิดขึ้นได้อย่างไร และคุณภาพของโรงเรียนจะมีขึ้นได้อย่างไร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความพยายามทุก วิธีทางที่จะให้บุคคลหรือคณะบุคคลปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การ

ผู้วิจัยเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพรพสกสรณ์)สำนักงานเขต จอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้พบกับปัญหาทางด้านบุคคลมากมาย เช่น การจัดบุคลากรใน การปฏิบัติงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ การจัดสวัสดิการ การพัฒนาบุคลากรให้ตรงกับ ความต้องการทั้งต่อตัวบุคลากรเองและหน่วยงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานครว่า ข้าราชการครูโรงเรียนวัดมงคลวราราม (สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปใช้เป็นแนวทาง การพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข การบริหารงานและส่งเสริมให้โรงเรียนวัดมงคลวราราม (สมพร พสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดหาวิธีการที่ดีที่สุดมาใช้ในการสร้าง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการครู เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ อันจะทำให้ครูมี ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการให้การศึกษาแก่ ผู้เรียน ตามกระบวนการและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนวัดมงคล วราราม (สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ของการวิจัย

สามารถใช้เป็นข้อมูล หรือข้อสนเทศสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบ การวางแผนการกำหนดการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนโรงเรียนวัดมงคลวราราม (สมพร พสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 37 คน
2. เนื้อหาที่จะศึกษา คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพรพสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร 9 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ด้านความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพการทำงาน
3. ขอบเขตพื้นที่ ที่ทำการวิจัย คือโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. ขอบเขตของระยะเวลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษาคือความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนวัดมงคลวราราม สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
4. ด้านความรับผิดชอบ
5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
6. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน
7. ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา
8. ด้านนโยบายและการบริหาร
9. ด้านสภาพการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลรวมของความรู้สึก ทศนคติ ของแต่ละบุคคลต่อการทำงานในด้านบวก ซึ่งมีองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง อันมีส่วนจะช่วยเหลือเสริมสร้างการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข และเต็มใจที่จะทำโดยผลของงานนั้นจะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อตนเองและองค์การ

ด้านความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง การที่ข้าราชการครูสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำงาน สามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน โดยได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานในรูปแบบต่าง ๆ และผลงานที่ปฏิบัติเสร็จสิ้นเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ

ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่ข้าราชการครูได้รับการชื่นชมจากนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนร่วมงานยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ ยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารรับฟังข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นในการทำงานยกย่องเชื่อถือในความรู้อ ความสามารถในการทำงาน

ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง ลักษณะของงานที่ทำเป็นงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ มีลักษณะท้าทายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นงานที่ช่วยพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์

ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ข้าราชการครูได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ทั้งในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในปริมาณที่เหมาะสมและในฐานะที่เป็นผู้ที่ควบคุมดูแล หรือเกี่ยวข้องกับงานได้อย่างครบถ้วน มีความเป็นอิสระในการทำงานที่อยู่ในระดับ ข้อบังคับ

ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การที่ข้าราชการครูมีโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้า ได้แก่ การได้เลื่อนตำแหน่ง ได้รับวุฒิสูงขึ้น ตลอดจนการมีโอกาสได้รับการฝึกอบรม สัมมนา และดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างข้าราชการครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ภายในโรงเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดความร่วมมือ - ร่วมใจในการทำงานด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างข้าราชการครูกับผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกันเกิดความร่วมมือ - ร่วมใจในการทำงานด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกันของข้าราชการครูกับเพื่อนร่วมงานที่ปฏิบัติงานร่วมกัน ภายในโรงเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดความร่วมมือ - ร่วมใจในการทำงานด้วยบรรยากาศที่เป็นมิตร

ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชามีความรู้ความสามารถในการปกครอง ไม่มีอคติ ยุติธรรม รวมทั้งสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคโนโลยีได้

ด้านนโยบายการบริหารของหน่วยงาน หมายถึง การกำหนดแนวทางในการบริหารงานของสถานศึกษาและหน่วยงานย่อย มีการจัดการและบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านสภาพของการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จในการทำงาน การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การสอน และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา

โรงเรียนวัดมงคลวราราม(สมพร พสกสรณ์)สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง สถานที่จัดตั้งเพื่อให้เกิดการศึกษา และฝึกอบรมแก่นักเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาสุดท้ายที่ได้รับใบปริญญาบัตร ซึ่งกำหนดไว้เป็นระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี

ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง บทบาทการปฏิบัติงานในโรงเรียนวัดมงคลวราราม (สมพร พสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำหนดไว้เป็นระดับครู และผู้บริหาร

ข้าราชการครู หมายถึง ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรุงเทพมหานคร ให้ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนวัดมงคลวราราม (สมพร พสกสรณ์) สำนักงานเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร